

Proficiat: 3 mei = dag van de Persvrijheid !

VVJ organiseert drie infoavonden over journalistiek en belastingaangifte

Lene Kemps (Feeling): 'De verregaande vermarketing van alles maakt me kwaad'

Raad voor de Journalistiek verscherpt richtlijn gerechtelijke berichtgeving

En journalistiek enkel voor beroepsjournalisten ?

BELGIE-BELGIQUE

PB - PP

1099 Brussel X

B - 11

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

De Journalist 135 - 29 april 2010 - verschijnt maandelijks - v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 1040 Brussel

UIT DE VVJ

ONZE PERSVRIJHEID VERDIENEN 3

ACTUEEL

- VVJ en VDP sluiten protocol over fiscale behandeling
auteursrechten voor zelfstandige journalisten 4
- Erkenningscommissie publiceert jaarverslag 2009 5
- Raad voor de Journalistiek verscherpt richtlijn over
identificatie in gerechtelijke berichtgeving 6-7

REEKS – WAARHEEN MET DE JOURNALISTIEK? (9)

Internet: een diepzee van bronnen 8

MENS ACHTER HET NIEUWS

Ilse Van Halst (*Kerk & Leven*): 'Boodschapper, geen held' 9

FORUM

Journalistiek enkel voor beroepsjournalisten? 10-11

SERVICE

- VVJ-infoavonden over het invullen van de belastingaangifte 11
- VVJ publiceert *Vademecum voor freelancers 2010* 17

DAMESDUBBEL

- Lene Kemps (*Feeling*): 'Content zal *free or fantastic* zijn' 12-13
- Layla Aerts: 'Geen fotografie voor de elite' 14

FILM

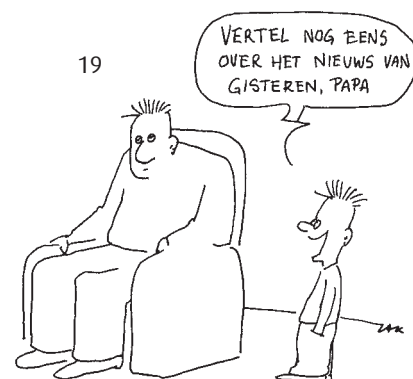
Starsuckers van Chris Atkins: we zijn verslaafd aan pulp 15

BOEKEN 16-17

DE DEADLINE VOORBIJ

Indra Dewitte: was het vroeger zoveel beter? 18

ONDER EMBARGO 19

De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
BELGA PICTURES
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

RECLAMEREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Poot Printers
Industrialaan 12
Zone maalbeek
1702 Groot-Bijgaarden
Tel. 02 467 30 30
Fax 02 463 58 30
www.pootprinters.be

VLAAMSE
VERENIGING VAN
JOURNALISTEN

Lid van de Unie van Uitgevers
van de Periodieke Pers

Uit de VVJ

ONZE PERSVRIJHEID VERDIENEN

De internationale Dag van de Persvrijheid, 3 mei is een uitstekende gelegenheid om nog eens stil te staan bij ons beroep, dat door velen als het mooiste van de wereld wordt beschouwd. Aan discussies over de rol van de pers geen gebrek de jongste tijd. Vele bedenkingen zijn trouwens best interessant en zeker niet van aard om zomaar te worden verworpen. Maar al bij al valt het met de persvrijheid in ons land nog mee. We genieten van een degelijke juridische bescherming, we hebben de beste wetgeving over bronnengeheim ter wereld, journalisten kunnen meestal ongestoord hun werk doen.

Toch hebben enkele incidenten de persvrijheid het voorbije jaar ook onder druk gezet, en daarvoor moeten we zeker waarschuwen. Enkelen onder ons gaan overigens niet vrijuit bij de vraag of we ons wel steeds voldoende bewust zijn van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Onfatsoenlijke dwangsommen, kort gedingen om publicaties of uitzendingen tegen te gaan, gerechtelijke instanties die journalisten afdreigen: het zijn voorbeelden van wat ons te wachten staat als we niet waakzaam genoeg blijven.

Ook de vraag wie zichzelf journalist mag noemen, wie mag worden erkend en wie niet, is actueler dan ooit. Een wetgeving uit de jaren zestig, vooral uitgedokterd in een wereld die nog gedomineerd werd door de geschreven pers, is aan herziening toe. Allerlei nieuwe vormen van journalistiek duiken op, het perslandschap is grondig veranderd, het internet opent een nieuwe wereld. Dat plaatst ons voor de belangrijke uitdaging een moderne definitie te schrijven van wat journalistiek is – of preciezer: van wie als professionele journalist over aangepaste werkfaciliteiten kan beschikken. Ook de Europese Federatie van Journalisten is met die oefening begonnen, ook al gooide een aswolk lelijk roet in het eten van het jongste EFJ-congres in Istanbul.

Van de gelegenheid maken we gebruik om alle journalisten nog eens op te roepen onze beroepsvereniging te blijven steunen. Alleen met jullie engagement staan we sterk genoeg om de persvrijheid te blijven verdedigen, om te blijven opkomen voor maximale werkfaciliteiten voor beroepsjournalisten. In februari volgend jaar zijn er trouwens nieuwe bestuursverkiezingen bij de VVJ, en tegen december dit jaar moeten we onze afgevaardigden in de Raad voor de Journalistiek hernieuwen. Kandidaten – onder wie graag ook jongeren, vrouwen en collega's met een overtuiging – zijn meer dan welkom. Blijf niet aan de zijlijn toekijken!

Marc Van de Looverbosch
Voorzitter VVJ

FISCALITEIT EN AUTEURSRECHTEN VOOR ZELFSTANDIGE JOURNALISTEN: REGELING IN ZICHT

Pol Deltour
Ivan Declercq

Freelance beroepsjournalisten zullen betalingen door hun opdrachtgevers straks zien opgesplitst in 70% prestatievergoeding en 30% auteursrechten. Zelfstandige journalisten in bijberoep zullen voor 100% in auteursrechten worden vergoed. Dat is de strekking van een protocol dat de VVJ en de VDP (Vlaamse dagbladuitgevers) hebben gesloten. Aan het kabinet van Financiën is gevraagd om de regeling te bekrachtigen zodat ze algemene fiscale draagwijdte krijgt.

Het protocol is een gevolg van de fiscale wetgeving op auteursrechten van juli 2008. Die bepaalt dat inkomsten uit auteursrechten genieten van een voordelig belastingtarief van 15%, nadat van het inkomen overigens al een royaal kostenforfait is afgetrokken.

Sommige uitgevers en journalisten kwamen in de verleiding om meteen maar alle vergoedingen voor journalistiek werk in auteursrechten om te zetten. Maar dat bleek wel erg kort door de bocht. Zo zouden de zelfstandige beroepsjournalisten dan geen beroepsinkomen meer hebben waarop hun sociale verzekeringsbijdragen worden berekend. Dat kan gevolgen hebben voor hun pensioen. Bovendien had zowel de fiscus als de sociale zekerheid (RSVZ) van meet af aan laten verstaan dat ze geen omzetting van klassieke werkvergoedingen (lonen of honoraria) in auteursrechten zouden dulden. Beide instanties zouden in dat geval immers een pak inkomsten derven.

Uitgevers en journalisten stonden dus voor de opgave te zoeken naar een systeem dat een (para)fiscale optimalisatie van het inkomen inhoudt, geen nadeel berokkent aan het sociaal statuut van de journalist en rekening houdt met de wensen van fiscus en sociale zekerheid. Bovenal wilden journalisten en uitgevers duidelijkheid over de verdeling prestatievergoeding/

auteursrechten. Ook voor de uitgevers was die duidelijkheid een prioriteit: wettelijk moeten zij namelijk de nieuwe belasting op auteursrechten in de vorm van een bevrijdende roerende voorheffing inhouden en doorstorten naar de fiscus.

Voorafgaande ruling

Onderhandelingen tussen de VVJ, de JAM en de VDP (koepel van de Vlaamse krantenuitgevers) hebben uiteindelijk geleid tot een protocol, dat op 31 maart is bekrachtigd. Kern van het protocol is dat freelancejournalisten *in hoofdberoep* voortaan worden vergoed volgens een verhouding van 70% prestatievergoeding en 30% auteursrechten. Op die laatste som is het voordelige fiscale regime (helpt kostenaf trek, 15% bevrijdende voorheffing) van toepassing, en moeten ook geen sociale bijdragen worden betaald. Op de 70% honorarium zijn de gewone sociale zekerheidsbijdragen en belastingen verschuldigd.

Voor zelfstandige journalisten *in bijberoep* gebeurt de vergoeding voortaan in de vorm van 100% auteursrechten. Die zelfstandige journalisten in bijberoep hebben immers al een vrijstelling van sociale bijdragen en verkrijgen uit hun bijberoep ook geen sociale rechten. Zij riskeren dus geen sociale achteruitgang en het RSVZ lijdt geen verlies door de 100%-betaling in auteursrechten.

Het protocol is intussen voor bekrachtiging toegestuurd aan (demissionair) minister van Financiën Didier Reynders (MR). Het is de bedoeling dat zowel de fiscus als de RSVZ de regeling zo snel mogelijk als voorafgaande ruling aanvaarden.

Welke auteursrechten?

Belangrijk is dat het protocol niets wijzigt aan de situatie van elke zelfstandige journalist op het vlak van auteursrechten. De regeling is immers louter van toepassing op auteursrechten die de freelancer heeft overgedragen aan de opdrachtgever, wat in een geschreven en ondertekende overeenkomst van overdracht moet worden vermeld. Dat geldt sowieso voor de eerste publicatie, en verder eventueel ook voor hergebruik van het werk in zoverre de auteursrechten hiervoor expliciet zijn overgedragen. Als de auteursrechten niet zijn overgedragen voor hergebruik van een werk, en de journalist ontvangt hiervoor aanvullende vergoedingen, dan zijn die zoals voorheen te beschouwen als 100% auteursrechten, die tegen het fiscaal voordelige regime worden belast.

Dat is overigens ook het geval voor alle auteursrechten die journalisten ontvangen van de JAM, onder meer voor reprografie. Ook die auteursrechten vallen *niet* onder het protocol van VVJ en VDP. En als zuivere auteursrechten genieten ook zij vanzelfsprekend voor de volle 100% van het fiscale gunstregime.

Het protocol bepaalt voorts dat freelancejournalist en uitgever een afwijkende regeling kunnen uitwerken, als daar reden voor is. Als een freelancer bij voorbeeld een 50/50-verhouding tussen honorarium en auteursrechten verkiest, dan kan hij de uitgever om zo'n regeling verzoeken.

Tot slot is afgesproken dat toepassing van het protocol niet mag leiden tot een vermindering van de brutovergoedingen van de freelancejournalist. Uitgevers zouden hiertoe in de verleiding kunnen komen omdat de freelancer door de gunstige fiscaliteit meer gaat overhouden. Journalisten kunnen, met andere woorden, alleen maar voordeel halen uit het nieuwe regime.

Op www.journalist.be vinden VVJ-leden een uitgebreide lijst van V & A over het protocol VVJ-VDP

Onze klant is een belangrijke werkgeversorganisatie die zich toespitst op adviesverlening, informatieverbreiding en belangenverdediging naar haar leden toe.

Vandaag, wensen we over te gaan tot de aanwerving van een m/v:

Persverantwoordelijke

Taakomschrijving:

U levert een actieve bijdrage tot de lancering van persberichten, het organiseren van persconferenties en het samenstellen van persdossiers. U bouwt een netwerk uit met de journalisten van de geschreven pers teneinde de boodschappen en standpunten van onze klant kenbaar te maken. U zal de journalisten van de geschreven pers te woord staan en op professionele wijze, hun al dan niet spontane vragen beantwoorden.

Door nauwe samenwerking met onze interne diensten krijgt u informatie aangereikt die u vertaalt naar persberichten. Indien nodig draagt u zorg voor de uitbouw van een efficiënt kanaal om zowel interne als externe informatie te verzamelen. De dagelijkse media-impact zal u monitoren en analyseren.

Profiel:

We kijken uit naar dynamische kandidaten met een gedegen journalistieke ervaring, een vlotte pen en een universitaire vorming (economie of gelijkwaardig). Kennis van Nederlands - Frans is vereist, alsook creativiteit en flexibiliteit.

U bent een stressbestendige problemsolver. Als persverantwoordelijke bent u natuurlijk van nature "nieuws"-gierig en speelt u graag kort op de bal.

Wat we u kunnen bieden?

Naast een stabiele werkgever en een boeiende job kunt u rekenen op een aantrekkelijk salaris aangevuld met extra-legale voordelen.

INTERESSE?

Stuur dan snel uw kandidatuur naar C² Brussel, Michel Acke, Edingensesteenweg 717, 1502 Lembeek of via mail naar michel@C2.be. We bezorgen ze aan onze klant.

ERKENNINGSCOMMISSIE AANVAARDDE 146 NIEUWE BEROEPSJOURNALISTEN IN 2009

Raymond De Craecker

Voorzitter

Nederlandstalige kamer van de Commissie van Eerste Aanleg
voor de Erkenning en de Bescherming van de Titel van Beroepsjournalist

De Erkenningscommissie voor beroepsjournalisten werd in 2009 hersamengesteld en toog meteen opnieuw aan het werk. Een (ingekort) jaarverslag van de hand van de voorzitter.

Samenstelling

Het mandaat van de Erkenningscommissie in haar vorige samenstelling liep ten einde op 31 maart 2009. Bij koninklijk besluit van 6 mei 2009 werd ontslag verleend aan de vroegere commissieleden en hun plaatsvervaarders en werden nieuwe leden benoemd voor een termijn van vier jaar (zie D) mei 2009, www.journalist.be of de *JournalistenAgenda 2010*).

Tijdens de eerste vergadering van de nieuwe commissie op 28 mei 2009 werd Raymond De Craecker herkozen tot voorzitter. Eric Vercruyse werd tot secretaris verkozen.

Activiteiten

De Nederlandstalige kamer van de Erkenningscommissie vergaderde in 2009 tien keer.

Naast negen gewone maandelijkse vergaderingen hield de commissie op 17 september een bijzondere vergadering, die volledig werd gewijd aan volgende thema's:

1. Het secretariaat

Besluit:

De Erkenningscommissie pleit voor een permanente uitbreiding van de logistieke ondersteuning van het secretariaat en denkt aan de 5/5 regeling.

Om de werkzaamheden tijdens de vergaderingen te vergemakkelijken pleit de Erkenningscommissie ook voor het aanschaffen van een draagbare pc.

2. Creatie van een website

Besluit:

Een eigen website van de Erkenningscommissie is onontbeerlijk. De website kan worden ondergebracht op de server van de VVJ. De commissie en het secretariaat van de commissie zullen de eindverantwoordelijkheid dragen voor de website. Een werkgroep moet zorgen voor de opbouw ervan (domeinnaam, registratie, structuur en inhoud, bekendmaking van de website). Er wordt ook gekeken naar een raming van de kosten voor het creëren en het onderhouden van de website.

3. Het in aanmerking nemen van huis-aan-huis bladen, gratis kranten en dies meer

Besluit:

De commissie bevestigt haar standpunt betreffende de huis-aan-huis bladen en de gratis kranten. Kranten en magazines die niet meer dan 50 procent advertenties bevatten, kunnen worden beschouwd als media van algemene berichtgeving.

4. Toelaten van niet-journalistieke activiteiten naast het hoofdberoep

Besluit:

a) De commissie stelt voor de strikte houding van het cumulverbod met commerciële nevenactiviteiten, zoals omschreven door de wet van 30 december 1963, artikel 1, 5°, te behouden. Zoals in het verleden zal de commissie in de praktijk de wet met wijsheid interpreteren. De commissie zal dossier per dossier de reële situatie van de aanvrager bekijken en met soepelheid oordelen. Zo wordt bijvoorbeeld een huwelijksreportage geen probleem als de persfotograaf zich niet afficheert als een huwelijksfotograaf. In geval van overtreding, kan de commissie de journalisten ervoor waarschuwen dat activiteiten van commerciële aard kunnen leiden tot de onmiddellijke intrekking van de erkenning indien ze niet ophouden.

b) Als er een discussie moet worden opgestart inzake het statuut van beroepsjournalisten die wegens hun beroepservaring een niet-journalistieke functie krijgen op hun redactie of bij een vereniging van journalisten, kunnen de in artikel 3 (van de wet van 30 december 1963) bedoelde verenigingen een klacht indienen bij de Erkenningscommissie.

5. Beroepsjournalisten en journalisten van beroep

Besluit:

Iemand die voor minder dan 50 procent voor de periodieke pers werkt en in hoofdberoep instaat voor de media van algemene berichtgeving, kan erkend worden als beroepsjournalist.

De gewone maandelijkse vergaderingen namen telkens vier tot vijf uur in beslag.

- Tijdens die vergaderingen werden 295 agendapunten behandeld, de activiteiten inzake de hernieuwing van de documenten niet meegerekend.
- Er kwamen 164 nieuwe aanvragen tot erkenning als beroepsjournalist binnen. 22 dossiers 'in beraad' werden overgenomen van vorige jaren.
- 37 kandidaten werden opgeroepen om de commissie bijkomende inlichtingen te verstrekken en hun kandidatuur te verdedigen.
- 146 journalisten werden erkend.
- 2 kandidaten trokken hun aanvraag in, ofwel na een brief van de commissie, ofwel na oproeping.
- In 23 gevallen werd het dossier in beraad gehouden of de erkenning uitgesteld.
- Er werden 8 kandidaten afgewezen.
- Er werden 12 nieuwe T-kaarten (doorgangsbewijs voor technici, die bijstand verlenen aan beroepsjournalisten) toegekend.
- Ingevolge een klacht werd 1 erkend journalist opgeroepen. Na onderzoek besliste de commissie de betrokkene te waarschuwen en hem na één jaar opnieuw op te roepen.

Publicaties

Buiten haar jaarverslag had de Erkenningscommissie in 2009 geen publicaties.

Hernieuwing van de persdocumenten 2007-2011

De commissie ontving nog 9 aanvragen voor de hernieuwing van de persdocumenten. Ze werden allemaal gunstig beoordeeld.

25 maart 2010

**Begin 2010, naar aanleiding van de zaak-Ronald Janssen, is de kwes-
Voor de Raad voor de Journalistiek was dit een gelegenheid om de eerder goedgekeurde aanbeveling
geopteerd om een 'richtlijn' uit te vaardigen, waarvan de bepalingen
Hierbij gaat de tel**

RICHTLIJN VAN DE RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

Een journalist die in zijn berichtgeving een verdachte, een veroordeelde of een slachtoffer identificeert door woord, tekst of beeld, maakt steeds een afweging tussen het recht van het publiek om zo volledig mogelijk geïnformeerd te worden enerzijds, en het recht op privacy van de persoon over wie bericht wordt anderzijds. Deze belangenafweging maken is niet eenvoudig. Naar gelang van de situatie zal de journalist kiezen voor een volledige identificatie, voor een beperkte identificatie of voor het niet bekendmaken van de identiteitsgegevens. De beslissing om een verdachte of een slachtoffer volledig te identificeren is bij voorkeur geen inschatting van de individuele journalist, maar een op de redactie overlegde beslissing. Overwegingen in verband met het maatschappelijk belang van de berichtgeving komen daarbij op de eerste plaats. Journalisten en redacties die zich op het maatschappelijk belang beroepen, moeten dit steeds kunnen motiveren. Dat doet overigens niets af aan het recht van elke journalist om zijn medewerking op een concreet punt te weigeren als hij of zij een bepaalde journalistieke handelwijze beroepsethisch moeilijk vindt.

Deze richtlijn is bedoeld als een hulpmiddel bij het maken van deze belangenafweging. In de richtlijn worden een aantal situaties besproken, en daarbij wordt aangegeven welke oplossing de voorkeur verdient. De specifieke omstandigheden van een concrete situatie kunnen ook tot een andere verantwoordelijke keuze leiden, maar de journalist of de redactie moet die keuze tot identificatie steeds kunnen motiveren.

Plicht 5 van de Verklaring der plichten en rechten van de journalist (1971) zegt dat de journalisten 'zich ertoe verplichten het privéleven van personen te eerbiedigen'. Artikel 5 van de Code van journalistieke beginselen (1981) zegt: 'De uitgevers, de hoofdredacteuren en de journalisten moeten de individuele waardigheid en privacy respecteren. Zij moeten elke ongeoorloofde inmenging in persoonlijke pijn en smart vermijden, tenzij overwegingen in verband met de persvrijheid dit noodzakelijk maken'.

Als regel bepaalt het Europees hof voor de rechten van de mens dat privacygegevens bekendmaken slechts kan indien hierdoor een bijdrage wordt geleverd tot een debat van maatschappelijk belang. Recht op privacy en persvrijheid moeten daarom telkens tegenover elkaar afgewogen worden.

Soms verbiedt de wet bovendien uitdrukkelijk het identificeren van betrokkenen in bepaalde situaties. Dit geldt onder meer voor minderjarigen die betrokken zijn in een zaak voor de Jeugdrechtbank (art. 433bis Strafwetboek) en voor slachtoffers van seksueel geweld (art. 378bis Strafwetboek).

Bij de bekendmaking van namen en andere identificatiegegevens in de gerechtelijke verslaggeving moet daarom terughoudendheid in acht worden genomen. Dit geldt ook voor indirecte identificatie. Toch zijn er situaties waarin identificatie aangewezen kan zijn.

Achtereenvolgens wordt in deze richtlijn de berichtgeving over verdachten, veroordeelden, minderjarigen en slachtoffers toegelicht.

1. Verdachten

Principes:

Beperkte identificatie kan uitzonderlijk.

Volledige identificatie en herkenbare beelden kunnen alleen onder specifieke voorwaarden.

1.1. Algemeen

Uiterste voorzichtigheid wordt in acht genomen wanneer er twijfel is over de betrokkenheid van de verdachte. Elke verdachte geniet immers het vermoeden van onschuld en dit dient uit de berichtgeving te blijken.

1.2. Beperkte identificatie

De voornaam, de beginletter van de familienaam, de leeftijd en de woonplaats **kunnen eventueel** worden vermeld.

Of deze gegevens worden vermeld, en de mate waarin, moet hoofdzakelijk afhangen van 1.1 en van de ernst van de feiten, de stand van het onderzoek en het maatschappelijk belang om over de feiten te berichten.

Bij lichte misdrijven ligt zelfs beperkte identificatie niet voor de hand.

1.3. Volledige identificatie en herkenbare beelden

Volledige identificatie en herkenbare beelden kunnen alleen onder één van volgende voorwaarden, die de redactie moet kunnen motiveren:

- Een ernstig maatschappelijk belang rechtvaardigt de volledige identificatie.
- De verdachte is een publiek figuur en het maatschappelijke belang rechtvaardigt zijn identificatie.
- Bij ernstige misdrijven wanneer de schuld aannemelijk is gemaakt, bijvoorbeeld door een bekentenis, een betrapting op heterdaad of door informatie uit betrouwbare bron.
- De verdachte is voortvluchtig en de politie of het gerecht heeft een opsporingsbericht verspreid met volledige identiteitsgegevens en/of herkenbare beelden.
- De verdachte is voortvluchtig en vormt een gevaar voor de samenleving.
- Het volledig identificeren van de verdachte kan een waarschuwing betekenen voor mogelijke nieuwe slachtoffers.
- De verdachte komt zelf met zijn verhaal naar buiten en maakt geen bezwaar tegen verdere identificatie.

1.4. Minderjarige verdachten

Zie 4.

2. Veroordeelden

Principes:

Beperkte identificatie kan eventueel.

Volledige identificatie en herkenbare beelden kunnen alleen onder specifieke voorwaarden.

*ctie van het 'namen noemen' in de pers weer uitgebreid aan de orde geweest.
ng daarover aan een grondig onderzoek te onderwerpen. Uiteindelijk is de tekst grondig herschreven en is er
in vergelijking met de eerdere aanbeveling zijn aangescherpt en verduidelijkt.
kst van de nieuwe richtlijn.*

OVER IDENTIFICATIE IN EEN GERECHTELIJKE CONTEXT

15 april 2010

2.1. Algemeen

De herintegratie in de maatschappij van een veroordeelde, zijn reclassering, of het lange tijdsverloop na de veroordeling, zijn elementen waarmee de journalist rekening houdt om terughoudend te zijn met identiteitsgegevens.

2.2. Beperkte identificatie

De voornaam, de beginletter van de familienaam, de leeftijd en de woonplaats **kunnen eventueel** worden vermeld.

Of deze gegevens worden bekend gemaakt, en de mate waarin, moet hoofdzakelijk afhangen van 2.1 en van de ernst van de feiten, de stand van de procedure en het maatschappelijk belang om over de feiten te berichten.

Bij lichte misdrijven ligt zelfs beperkte identificatie niet voor de hand.

2.3. Volledige identificatie en herkenbare beelden

Volledige identificatie en herkenbare beelden kunnen alleen onder één van volgende voorwaarden, die de redactie moet kunnen motiveren:

- Het maatschappelijk belang rechtvaardigt de volledige identificatie.
- De veroordeelde is een publiek persoon en het maatschappelijk belang rechtvaardigt zijn volledige identificatie.
- De ernst van de feiten rechtvaardigt de volledige identificatie.
- De veroordeelde komt zelf met zijn verhaal naar buiten en maakt geen bezwaar tegen volledige identificatie.
- Minderjarige veroordeelden

Zie 4.

3. Slachtoffers

Principes:

Beperkte identificatie kan eventueel.

Volledige identificatie en herkenbare beelden zijn in de regel niet toegestaan.

3.1. Algemeen

Bij slachtoffers worden, indien mogelijk, de identiteitsgegevens pas bekendgemaakt nadat blijkt dat het slachtoffer of de rechtstreekse familie op de hoogte is gebracht.

Er wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de vraag van een slachtoffer of zijn directe omgeving om niet geïdentificeerd te worden.

Elke identificatie van slachtoffers van seksueel geweld is bij wet verboden, tenzij met hun schriftelijke toestemming of die van de onderzoeksmagistraat.

3.2. Beperkte identificatie

De voornaam, de eerste letter van de familienaam, de leeftijd en de woonplaats **kunnen eventueel** worden vermeld.

Of deze gegevens worden vermeld, en de mate waarin, moet afhangen van 3.1. en van de ernst van de feiten en van het maatschappelijk belang om erover te berichten. De redactie moet haar beslissing kunnen motiveren.

3.3. Volledige identificatie en herkenbare beelden

Volledige identificatie en herkenbare beelden kunnen alleen onder één van volgende voorwaarden, die de redactie moet kunnen motiveren:

- Een ernstig maatschappelijk belang.
- De ernst van de feiten.
- De bekendheid van het slachtoffer.
- De instemming van het slachtoffer of van zijn nabestaanden.

3.4. Minderjarige slachtoffers

Zie 4.

4. Minderjarigen

Principes:

Zelfs met beperkte identificatie moet uiterst terughoudend worden omgesprongen.

Volledige identificatie en herkenbare beelden van een minderjarige die betrokken is bij strafbare feiten, zijn in de regel niet toegestaan.

4.1. Algemeen

Elke identificatie van een minderjarige die het voorwerp is van een maatregel van een jeugdrechter, is bij wet verboden.

4.2. Beperkte identificatie

Enkel bij ernstige misdrijven en op voorwaarde van een ernstig maatschappelijk belang **kunnen eventueel** de voornaam, de beginletter van de familienaam, de leeftijd en de woonplaats bekend worden gemaakt, als dit verenigbaar is met 4.1.

Minderjarige slachtoffers worden in de regel niet geïdentificeerd, minstens wordt uiterst terughoudend omgegaan met gegevens die identificatie mogelijk maken.

Als de ouders of nabestaanden van minderjarigen de pers verzoeken een bepaalde lijn aan te houden in verband met de identificatie van minderjarigen, wordt daarmee zo veel mogelijk rekening gehouden.

4.3. Volledige identificatie en herkenbare beelden

Volledige identificatie en herkenbare beelden zijn in regel niet toegestaan.

In zover verenigbaar met 4.1., zijn uitzonderingen enkel mogelijk onder één van volgende voorwaarden, die de redactie moet kunnen motiveren:

- De politie of het gerecht verspreiden zelf een opsporingsbericht met volledige identificatie en/of herkenbare beelden.
- De feiten zijn zeer ernstig en hebben de maatschappij beroerd.
- De ouders van minderjarige slachtoffers komen zelf met hun verhaal naar buiten en maken geen bezwaar tegen volledige identificatie of herkenbare beelden van hun kind.

INTERNET: EEN DIEPZEE VAN BRONNEN

Pol Deltour

Rechtgeaarde journalisten kunnen alleen maar héél blij zijn met de gigantische mogelijkheden die het internet hen biedt om aan nieuws te geraken. Hooguit enkele muisklikken zijn ze nog verwijderd van ontelbare informatiebronnen. Maar overdaad kan ook schaden. Computer assisted research (CAR) maakt het journalistiek werk ongetwijfeld makkelijker, maar daarom niet altijd beter.

We staan er nauwelijks nog bij stil – internet is op korte tijd al even vanzelfsprekend geworden als het leidingwater uit onze kranen – maar journalisten hebben hun métier in het voorbije decennium wel degelijk revolutionair zien veranderen. Dat deed de telefoon in een vorige eeuw natuurlijk ook al, maar surfen, e-mailen en facebooken voegen daar toch behoorlijk wat dimensies aan toe. Een op het internet aangesloten computer maakt het elke journalist tegenwoordig mogelijk om razendsnel en eenvoudig informatie te vinden, bronnen te contacteren en databanken te doorzoeken.

Even de moeilijke naam van die vulkaan in IJsland kwijt? Het geboortjaar van Wilfried Martens nodig? Op zoek naar de evolutie van het aantal *homejackings* in het land? Het internet fungeert als supersnelweg naar oplossingen. Google en andere zoekmachines, Wikipedia en andere internetencyclopedieën, Facebook en andere sociale netwerken, Twitter en andere (micro)blogs vormen ware schatkamers van informatie. En het einde is nog niet in zicht. Google-oprichters Larry Page en Sergey Brin blijven bij hun ambitie om hun zoekrobot verder te perfectioneren, tot ze werkelijk alle informatie ter wereld heeft bijeengebracht en ontsloten. Twitter dan weer maakt zijn naam van razendsnelle informatiebron met de dag meer waar. Zo vernamen journalisten (zoals ook vele burgers) via een tweet van VLD-toppoliticus Vincent Van Quickenborne – *alea iacta est* – dat de VLD de stekker uit de regering-Leterme II trok na het jongste BHV-débâcle. Ook de terroristische aanslagen op een hotel in Mumbai, de volksofstand na de jongste verkiezingen in Iran en de crash van een Boeing in de Hudson River nabij New York gingen in eerste instantie de wereld rond via tweets van maximaal 140 tekens. Dan hebben we het niet eens gehad over het onnoemelijke aantal databanken en archieven dat metertijd eveneens digitaal beschikbaar is geworden.

Al die internettoepassingen maken het ons eerst en vooral mogelijk om snel en soepel aan orgineel nieuws te komen. Maar ze laten ons even goed toe om informatie te controleren. In deze digitale tijden is multichecken vele keren makkelijker dan in het klassieke telefoontijdperk. Veel waarnemers zien in *computer assisted research* dan ook een serieuze vooruitgang voor de journalistiek. De berichtgeving wordt er correcter door, met meer context en duiding dan voordien. Het laat de media tegelijk toe om hun rol van waakhond – van overheden of bedrijven – nog beter te vervullen dan voorheen.

Een zegen en een vloek

En toch levert de digitale revolutie ook voor het researchwerk van journalisten geen onverdeeld positief verhaal op. Zo worden ze voor een stuk de pas afgesneden door politici of sportmensen die rechtstreeks met het grote publiek gaan communiceren. Van Barack Obama over Yves Leterme tot Kim Clijsters: via Facebook of Twitter melden ze tegenwoordig liefst zelf hoe ze tegen de dingen aankijken. De informatiebron neemt het met andere woorden over de journalist. Alleen maar door onafhankelijke en kritische berichtgeving te blijven brengen kunnen redacties beletten dat deze evolutie hen overbodig maakt.

Een ander risico is dat CAR te dominant wordt in de journalistieke praktijk en andere methoden van informatiegaring gaat overwoekeren. De verleiding voor redactiemangers is natuurlijk groot: digitale informatiegaring is gemakkelijk en goedkoop. Wetenschappelijk onderzoek van de Universiteit Gent, dat eerstdaags wordt gepubliceerd, bevestigt trouwens dat journalistiek in Vlaanderen in belangrijke mate een kantoorjob is, net als in het buitenland trouwens. Ruim een derde van de Vlaamse beroepsjournalisten blijkt nooit buiten de redactiemuren te komen. Meer dan driekwart werkt 'voornamelijk' op de redactie. Maar journalisten die enkel maar vanachter hun pc informatie garen, dreigen te verdrinken in een virtuele realiteit. Ook gezichtsuitdrukkingen en stemintonaties kunnen boekdelen spreken.

Prestatie- en werkdruk op redacties zetten er journalisten bovendien vaak toe aan om dezelfde internetbronnen te gebruiken, ook dat wijst het Gentse wetenschappelijke onderzoek uit. De eerste informatiebronnen van journalisten zijn altijd al collega-journalisten geweest – denk aan de essentiële betekenis van Belga of Mediargus op Vlaamse redacties. Maar de digitalisering van de informatiegaring blijkt dit gegeven nog te hebben versterkt.

Bronnencontrole

Tot slot (maar niet in het minst) blijft de betrouwbaarheid van internetbronnen een heikel punt. Dat vormt vooral een probleem door de toegenomen druk om snel te zijn met berichtgeving. Het leidde al herhaaldelijk tot ronduit foutieve verslaggeving, of tot berichtgeving onder de weinig fraaie noemer van geruchten of beweringen.

Ook Google is, ondanks al zijn verdiensten, niet de maat van alle dingen. De methode die de robot hanteert om zoekresultaten te rangschikken is onvermijdelijk relatief. Dat Google zijn *PageRank*-algoritme geheim blijft houden, getuigt trouwens allerminst van de transparantie waar het bedrijf zelf zo stevig aanspraak op maakt. En ook Wikipedia heeft nooit aanspraak kunnen maken op systematische correctheid, ook niet nu een beperkt keur van eindredacteuren de lemma's screent op manipulaties en onschuldige fouten.

Meer dan ooit is voor de journalist bronnencontrole cruciaal. Om te beginnen consulteert men nog altijd best websites of blogs van bekende bronnen. Bij onbekende websites is het zaak na te gaan wie erachter zit, via de 'contact'- of 'over ons'-knoppen. Kijk eventueel na wie de domeinnaam registreerde. Bijzonder interessante tips over een en ander zijn te vinden in het pas verschenen boek *Onderzoeksjournalistiek. Researchproces van idee tot verhaal*, van Luuk Sengers.

Het is zowat de grootste informatieparadox vandaag: ondanks de informatieovervloed blijft de vraag of we wel zoveel beter zijn geïnformeerd. Dat geldt ook voor journalisten zelf. Redacties moeten dan ook alle ruimte geven aan opleidingen in internetgebruik. Daar valt bijvoorbeeld in cao's wel iets over te regelen. De Vlaamse overheid kan dergelijke opleidingen stimuleren door er perssteun voor uit te trekken. Dat moet dan wel tot heel wat meer tastbare resultaten leiden dan wat de Vlaamse pershuizen er tot nog toe van bakten.

ILSE VAN HALST (KERK & LEVEN): 'DE BOODSCHAPPER IS NIET DE HELD'

Jan Backx

Waarom, in hemelsnaam, stelde ik mij de redactie van *het parochieblad* voor als een plek waar bezadigde mannen met missionarisbaarden vredig aan een pijpje lurken en rondsloffen op sandalen? Met misschien nog een vermolmde stoeltjeszetter als archivaris? Confrater Ilse Van Halst (42), die onder het erkenningsnummer N02222 haar brood verdient bij *Kerk & Leven*, torpedeert met een friskewassen *naturel* en stevige haardos meteen al mijn idee-fixen. Als een onstuitbare Speedy Gonzales gidst ze me kwiek doorheen het omgebouwde kloostercomplex, dat, verscholen in de urbanistische nachtmerrie van Antwerpen-Linkeroever, onderdak biedt aan *Kerk & Leven*, het weekblad *Tertio* en uitgeverij Halewijn.

Nee, géén geitenwollen sokken bij Ilse, wel modieuze laarsjes. Ik schud onderweg de hand van hoofdredacteur Bert Claerhout en word voorgesteld aan een piepjonge medewerkster. Ook al met laarsjes! Dit moet het werk van de Satan zijn... Zeker nu *Kerk & Leven* zowat een miljoen lezers telt en een oplage heeft waar menig bladenmaker stikjaloers op wordt.

Ilse werd geboren in Wilrijk en groeide op in Schoten, maar ze heeft wel West-Vlaamse roots. "Mijn vader, een burgerlijk ingenieur bij de Aveve van de Boerenbond, komt uit Wielsbeke. Steek de Leie over en je zit in het dorp van mijn moeder: St.-Eloois-Vijve. Mama is onderwijzeres geweest. Op school was ik goed in wetenschappen en wiskunde. Een opstel schrijven vond ik lastiger. Het mankeerde me aan fantasie. Maar in het nauwgezet verslag uitbrengen van iets was ik wél beresterk. Leuk detail misschien: mijn punten voor godsdienst waren een stuk minder. 'Ga les geven, Ilse', adviseerden ze me thuis. Ik wou nog wat nadenken en begon om tijd te winnen in Antwerpen aan een eerste jaartje Romaanse. Vooral de vakken filosofie en antropologie boeiden me. Die eerste kandidatuur viel dermate mee dat ik gewoon verder ging. En zo mocht ik tenslotte als licentiaat Frans-Spaans voor een bord gaan staan. Je kent dat, als vers afgestudeerde van de ene interim naar de andere. Ik beleefde mijn debuut in een technische school, waar mijn twee voorgangsters huilend waren weggegaan. Maar ik hield stand..."

Hoe werd de link naar de journalistiek gelegd, wil ik weten. Ilse: "Mijn thesis ging over de negentiende-eeuwse Franse schrijver Stendhal. Ik kreeg toen een schouderklopje van mijn prof. Hij vond dat mijn geschrijf journalistieke kwaliteiten had. Zekere dag kreeg ik een telefoontje van het Antwerpse bisdom. Ze zochten een vervanger voor hun hoogzwangere perschef. Alweer een interim maar nu in een totaal nieuwe

wereld. Meteen heel leuk maar ik had wel wat plankenkoorts te overwinnen. Wat was tenslotte mijn *godsdienstige bagage*? Tja, ik kwam uit een doorsnee katholiek gezin, we gingen één keer in de week naar de mis, ik zat in de parochiale jeugdclub van Schilde-Bergen, waar ik mijn man leerde kennen... Op het bisdom moest ik de diocesane bladzijde stofferen voor het parochieblad. Mijn eerste bescheiden stap naar *Kerk & Leven*. Er volgde nog een jarenlang ommetje, langs het christelijk geïnspireerde perscentrum CIP, eerst in Brussel, later bij de Antwerpse poot. De opmars van internet deed het CIP evolueren naar www.kerknet.be. En zo kwam ik begin 1998 als eerste vrouw terecht op de redactie van *Kerk & Leven*. De kaarten zijn ondertussen wel geschud. De achtkoppige redactieploeg bestaat nu voor de helft uit vrouwen."

Ilse Van Halst doet haar job graag. "Dit is toch veel boeiender dan telkens opnieuw voor de klas de *passé composé* moeten uitleggen", zegt ze enthousiast. In mijn Google-speurtocht naar haar geschriften vond ik veel interviews en enkele in co-auteurschap geschreven boeken, merk ik op, maar geen gepierde commentaren. Ze beaamt. "Ik vind columns schrijven

niet alleen vreselijk moeilijk maar ben bovendien doordrongen van de idee dat de boodschapper niet de held moet zijn. Als mijn artikels iets moois losmaken of op gang brengen dan ben ik heel blij. Onder meer in de rubriek *Klapstoel* laat ik mensen vertellen over hun leven en drijfveren. Soms krijg ik deugdloze reacties. Een familie die lang verdeeld was geweest door een dwaze vete, liet me weten dat ze verzoend was geraakt na lezing van een stukje van mij in *Kerk & Leven*. Wat boeken betreft, hanteer ik vooral de pen voor wat salesiaan en KUL-prof Roger Burggraeve te vertellen heeft over de vragen van het leven en ethische problemen. Ik lees en volg hem al jaren. Cru gezegd: ik eet

hem op en adem zijn boodschap uit in een voor iedereen bevattelijke taal."

Ilse Van Halst noemt zich een doener. "Ik zie graag resultaten! Zo heb ik me eens uit de naad gewerkt om boompjes in mijn straat te krijgen. Maar ze stáán er hé." Als energieke moeder van drie tennist, loopt en fietst ze graag. "De structuur van een interview heb ik vaak al joggend in het park bedacht." Over haar werkbutoop kan ze gevat uit de hoek komen: "Na een persreis naar pakweg Nicaragua, Ethiopië of Congo reageren confraters van andere media vaak erg verbaasd. 'Amaai, Ilse, jij zijt best een toffe voor iemand van het parochieblad', zeggen ze dan. Net of *De Standaard* en *Gazet van Antwerpen* in de loop der jaren ook niet zijn geëvolueerd."

JOURNALISTIEK ENKEL VOOR BEROEPSJOURNALISTEN?

Ittai De Vree
De Wereld Morgen

Activisten die, achterna gezeten door een meute agenten, over een patatenveld lopen, een interview *on the spot*, enkele betogers die met hun neus in de modder wachten tot ze opgepikt worden door een overvalwagen: dit soort beelden draaide ik tijdens de bomspotting-actie in Kleine-Brogel op 3 april. Zo te zien was wat ik deed een illegale daad. Vlak voor ik naar huis wilde vertrekken werd ik namelijk zelf opgepakt.

Ik had me nochtans goed voorbereid. Op de achterkant van mijn fotografen vest had ik een fluo lapje met in zwarte letters *Press* bevestigd, en mijn medewerkers- en perskaart van de nieuwssite waar ik stage loop had ik duidelijk zichtbaar op de voorkant van mijn vest gespeld. Bovendien zat mijn lidkaart van de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ) – waar ik aangesloten ben als student in de journalistiek – grijpensklaar in mijn binnenzak. Zoals het een echte journalist betaamt had ik me de hele voormiddag als toeschouwer opgesteld. Ik liep de politie niet voor de voeten, bleef op een veilige afstand van ‘den draad’ en identificeerde me wanneer me dit gevraagd werd. Tot ik dus die ene flik tegenkwam.

“Hedde jij een perskaart?”

Alleen al de manier waarop deze leidinggevende agent naar mijn persdocumenten vroeg, voorspelde niet veel goeds. Ik toonde hem netjes het kaartje dat ik aan mijn vest gespeld had en haalde mijn VVJ-lidkaart boven. *“Boeit dieje gast, en pakt zijne camera af, want hij heeft geen perskaart”,* sprak de man tot zijn ondergeschikten en hoewel ik nog wat tegenpruttelde was voor hem de kous af. Een collega-fotograaf onderging hetzelfde lot. Een andere collega, een beroepsjournalist, beschikte wel over het juiste blauwe kaartje, hij mocht dus vrij beschikken. Toen hij het opnam voor zijn stagiair/cameraman, ik dus, werd ook hij bedreigd met arrestatie. Noodgedwongen droop ook hij dus af. Intussen vulde een agente een standaardformulier in waarin mijn arrestatie werd bevestigd. De officiële reden: *voorbereiding misdrijf*.

De agente die me wat later in de boeien sloeg, fluisterde me toe dat de leidinggevende flik *“gene gewone”* was. Zelf was ze gelukkig vriendelijk genoeg om me langs voren te boeien, zodat ik mijn camera kon vasthouden. Geen overbodige luxe, want enkele minuten later zat ik geboeid in een overvolle arrestatiewagen die ons via hobbelige wegen naar het hart van de militaire basis voerde.

Geurtjes

In het busje werden we geëntertand door een politieagent die aldoor gapjes meende te moeten maken. Over de geur-

tjes die de activisten volgens hem bij hadden, maar ook over de persvrijheid in België. Volgens de man was zijn gebruikelijke werkterrein, Antwerpen, er zo erg aan toe dat hij niet kon begrijpen dat ik me bezig hield met een domme actie zoals deze. Ik herinnerde me dat zijn chef even voordien ook al uitspraken over stinkende activisten had gedaan, dus voor zijn gedrag zou deze man zeker niet op de vingers worden getikt.

Bij aankomst op de basis moest ik net als alle andere arrestanten mijn bezittingen afgeven. Daaronder ook mijn camera van enkele duizenden euro's. Omdat ik weigerde mijn kost-

bare bezit af te staan verdween alles in een apart zakje. Ook van mijn camera zou ik even afstand moeten doen, werd me duidelijk gemaakt. Voor de zoveelste keer wees ik erop dat ik journalist was, dat men een gegronde reden moest geven voor mijn arrestatie en dat ik mijn kostbare videocamera niet zomaar wilde afgeven.

De procureur werd erbij gehaald, een wat oudere man in burgerkledij. Ook hij bekeek mijn persdocumenten, waarna hij opmerkte dat mijn kaarten

niet als geldig konden worden beschouwd. Maar hij wilde mijn documenten ook niet zomaar negeren, en besliste dan maar dat ik samen met iemand van het parket en enkele rechercheurs en militairen naar een andere plek zou gaan waar mijn beelden konden bekeken worden.

Daar werden de beelden die ik op tape had staan grondig geanalyseerd. Het resultaat was dat mijn tapes *“illegaal materiaal”* bevatten. Ik had namelijk ook enkele beelden gemaakt van activisten die over de omheining van het militair domein waren geklauterd. Omdat de omheining duidelijk zichtbaar was, had ik me schuldig gemaakt aan het filmen van een militair domein, wat strafbaar blijkt te zijn. Enkel wanneer ik vrijwillig afstand zou doen van mijn beeldmateriaal, zou ik mijn camera terugkrijgen en weer vrijgelaten worden. Zoniet riskeerde ik vervolging en inbeslagname van mijn apparatuur. Mijn argument dat zowat alle aanwezige journalisten wel een beeldje van ‘de draad’ hadden gemaakt, sloeg niet in. Zelfs het VRT-journaal bevatte die dag dus illegale beelden.

Operatie Vredesactie, Kleine Brogel, 3 april 2010 (Foto Julien Warnand/Belga)

Ik koos voor de eerste optie. Ik legde een verklaring af waarin ik instemde met de vernietiging van mijn tapes, waarin ik toegaf de militaire basis in beeld te hebben gebracht maar waarin ik ook aangaf te zijn opgepakt als journalist. Twintig minuten later was ik weer vrij.

Juiste perskaart

Dat ik mijn tapes kwijtspeelde was voor mij een probleem, net zoals de uren die ik door de arrestatie verloor. Wat me echter het meest bijblijft, is het feit dat men een journalist blijkbaar zomaar kan oppakken.

Oké, ik beschikte niet over de officiële perskaart uitgereikt door het ministerie van Binnenlandse Zaken. En ook het medium waarvoor ik werk klinkt niet meteen bekend in de oren van een doordeweekse agent. Maar ik beschikte wel over documenten waarmee ik kon aantonen dat ik een student journalistiek ben, die aangesloten is bij de VVJ en momenteel stage loopt bij een nieuwsmedium. Bovendien was ik in het gezelschap van een beroepsjournalist die duidelijk maakte dat ik zijn stagiair was. Volgens mij kon er geen twijfel bestaan over het feit dat ik om professionele redenen aanwezig was op deze actie.

Dat ik geen nationale perskaart heb, is trouwens niet verwonderlijk. Om die te krijgen moet je kunnen aantonen dat je gedurende twee jaar je brood hebt verdiend met journalistiek, en bovendien mag je geen commerciële activiteiten uitoefenen. Ik zou de journalisten die dagelijks zonder deze kaart de baan opgaan de kost niet willen geven.

Het kan toch niet de bedoeling zijn dat al die 'gewone' journalisten niet over de wettelijke bescherming beschikken die beroepsjournalisten hebben? Mij kan het echt niets schelen dat alleen erkende beroepsjournalisten gratis met het openbaar vervoer kunnen reizen, korting krijgen op magazines, bepaalde rechtszaken vanop de eerste rij kunnen volgen en achter de politielinies mogen lopen bij betogingen. Ik gun hen dat van harte. En zelf ben ik bereid om twee jaar te wachten vooraleer ik ook beroeps kan worden. Ik begrijp dat het niet zo maar mogelijk is om alle zelfverklaarde journalisten van deze voordelen te laten genieten. Toch wil ik in staat zijn om net als hen mijn job te kunnen doen zonder in de boeien te worden geslagen, alleen maar omdat ik niet over de juiste perskaart beschik. Als die realiteit wordt bevestigd, dan kunnen zowat alle regionale reporters, alle journalisten in bijberoep, alle studenten journalistiek en alle burgerjournalisten beter een andere bezigheid gaan zoeken.

Infoavonden invullen belastingaangifte

Ben je als journalist beter af door te kiezen voor de aftrek van reële beroepskosten in plaats van de forfaitaire, wettelijk voorziene beroepskosten? En zo ja, welke beroepskosten kun je dan zoal in rekening brengen? Hoe doe je dat? En hoe zit het dan met de auteursrechten? Is er een verschil tussen de auteursrechten die je van de JAM hebt gekregen en de inkomsten die je als freelancer hebt ontvangen van opdrachtgevers? Wat met de 7,5% of 15% roerende voorheffing die je opdrachtgever op je vergoeding heeft ingehouden? En zijn die laatste inkomsten wel helemaal auteursrechten of moet een deel ervan worden gezien als gewone beroepsinkomsten?

Over deze en nog veel meer vragen houdt de VVJ voor haar leden drie informatiebijeenkomsten. Een belastingconsulent en eigen raadgevers van de VVJ en de JAM zullen ter beschikking zijn.

De infoavonden zijn voor zowel loontrekkende als zelfstandige journalisten bedoeld. Ook wie met een vennootschap werkt is welkom, maar kan voor meer gerichte informatie wellicht toch beter individueel terecht bij een goede boekhouder of belastingconsulent.

De drie infoavonden zijn:

- maandag 31 mei - Arteveldehogeschool, campus Kantienberg, Voetweg 66, 9000 Gent
- dinsdag 1 juni - IPC, Residence Palace, Wetstraat 155, 1040 Brussel
- woensdag 2 juni - IPV, Grote Markt 40, 2000 Antwerpen

We beginnen telkens om 19.30 uur. Na een uiteenzetting van ruim een uur zal er voldoende gelegenheid zijn tot het stellen van vragen.

Deelname is gratis voor VVJ-leden. Om praktische redenen vragen we wel je komst te bevestigen. Laat ons daarom vóór 15 mei via e-mail (info@journalist.be) weten naar welke info-avond je komt.

Het VVJ-secretariaat

Damesdubbel

Lene Kempes (*Feeling*):

'Met mijn eerste journalistenloon

"Geef me vijf lijnen en ik weet of iemand kan schrijven. Vele stagairs die ik op de redactie over de vloer krijg, willen journalist worden maar hebben het heilig vuur niet." Lene Kempes (50) is een vrouw met feeling. Sinds tien jaar spoort ze elke dag van Brussel naar Berchem, waar ze de plak zwaait bij het grootste glossy maandblad van Vlaanderen. Haar joie de vivre combineert ze, over alle seizoentrends heen, met een stevig koppel journalistieke slagzwaarden. En als het klopt dat vrouwen geen gevoel voor humor hebben, is de zelfverklarende norske met de rode lippen de uitzondering die de regel bevestigt.

"Ik heet Kempes en ik kom uit de Kempen. Ik heb dat altijd weinig exotisch gevonden, maar het is zo. In Balen groeide

instantie parttime het archief en parttime de horoscoop en de recepten. Ik was er de enige vrouw en wist gelijk hoe de wereld in elkaar zat. Ik deed mijn werk en schreef daarnaast allerhande stukjes. Mijn moeder verzorgde de recepten, want ik kon niet koken. Na een paar weken mocht ik fulltime schrijven."

"Guido Van Liefferinge heeft me veel geleerd. Bewust lezen en stukken analyseren. Hoe zit een stuk in elkaar en waarom is het goed? *Dag Allemaal* en *Joepie* waren commerciële producten waar ik erg hard leerde werken: elke dag een artikel en kleine stukjes erbovenop. Een stuk over Margriet Hermans moet even goed zijn als een stuk over Obama. En je bent geen slechte journalist als je elke dag mensen als Margriet

(Foto Loyla Aerts)

ik op in een liefhebbend maar zeer beschermend nest. Lezen was mijn redding. Ik ontsnapte in mijn hoofd. Vanaf het moment dat ik kon schrijven, schreef ik verhaaltjes. Mijn papa was onderwijzer en kluste bij als freelance journalist voor *Het Laatste Nieuws*. Een voetbalmatch, honderdjarige of tentoonstelling? In het weekend mocht ik af en toe mee en dat vond ik fantastisch. Mijn moeder werkte ook. Maar zij moest daarnaast wassen en plassen."

Lene wist meteen wat ze later wou doen: niet strijken maar schrijven. Met een diploma communicatiewetenschappen (VUB) en een postgraduaat literatuurwetenschap (KUL) op zak trad ze aan bij het toenmalige *Deze Week in Brussel*. "Ik heb goede herinneringen aan die tijd omdat het mijn eerste job was. Maar ik werkte met vrijstelling van stempelcontrole en kon dat niet volhouden. Bij *Dag Allemaal* deed ik in eerste

Hermans interviewt. *Dag Allemaal* is vandaag een totaal ander blad dan toen. Van Liefferinge leerde mij dat journalistiek een vak is waarbij je uit iedereen het beste moet zien te halen. En dat je daar eerst de juiste invalshoek moet voor hebben."

Zonder het te weten kreeg half Vlaanderen in die tijd relatieadvies van Lene Kempes. "Op zeker moment had ik vijf rubrieken met het woord 'hart' in. Als enige vrouw op de redactie was alles wat met emoties te maken had voor mij. Bij *Joepie* klonken de brieven: 'Ik ben A. Op de bus naar M. zie ik B. altijd.' Op den duur kon ik er niet meer tegen. Ik was te jong voor al die problemen. De briefschrijvers gebruikten ook altijd de uitdrukking 'intiem contact'. Ik weet zeker dat ze eigenlijk niet goed wisten wat dat was. En eigenlijk ... wat is dat ook, intiem contact? (*lacht*) Ik heb die rubrieken

liet ik mijn oogwallen weghalen'

in eer en geweten gedaan. Maar ik weet niet wat ik op mijn geweten heb."

Op een dag wachtte Lene de job van haar leven. "Toen ik bij *Weekend Knack* over mode en later lifestyle schreef, voelde ik me *on top of the world*. Ik schreef er de ziel uit mijn lijf, op het *Dag Allemaal*-ritme van een stuk per dag. Als beauty of lifestyle journalist word je bedolven onder gratis producten. De samenwerking met die bedrijven heb ik altijd goed op lange termijn weten te managen. Het is niet: *Wij sturen je iets en jij schrijft er over*. Ik heb veel producten ontdekt maar ik voelde me nooit verplicht om erover te schrijven. Het is als bloemen krijgen van een man die met je uitgaat. Dan zeg je: 'Dank je, mooie bloemen.' Denkt hij dat je daarom met hem in bed gaat duiken, dan is dat zijn zaak."

"Met mijn eerste journalistenloon bij *Dag Allemaal* liet ik mijn oogwallen weghalen. Want op mijn achttiende zag ik er al uit als Simone Signoret. Alsof ik een wild leven leidde, vol sigaretten, drank en mannen. Dat was toen nog niet het geval. (lacht) Ik dacht: straks heb ik een reputatie die ik nog niet eens verdienen, weg met die wallen! Natuurlijk schotelt een glossy lezers een ideaalbeeld voor. Maar wij schrijven niet dat rimpels als bij wonder verdwijnen wanneer je een bepaalde crème gebruikt. We schrijven: 'Volgens de theorie werkt het zus en zo. Het voelt heel aangenaam en je ziet er beter uit wanneer je het gebruikt.' Er zijn echt goede crèmes, hoor. Ik kan het weten want ik smeer alles wat ze me geven."

Precies tien jaar geleden werd Lene Kemps hoofdredacteur van *Feeling*. In september viert het blad zijn twintigste verjaardag. Heeft ze in mode en lifestyle al niet alles gezien wat er te zien is? "Ja, maar je moet jezelf behoeden voor dat gevoel. In beauty denk ik vaak: Oh nee, wéér een anti-cellulitiscrème. Met een goed team, en dat heb ik, zijn er ideeën te over. Het moeilijkste is scherp blijven. En fris. Ik zeg niet dat ik het altijd ben, maar het moet. Als we een nummer afleveren waarover ik niet tevreden ben, komt dat omdat ik er niet bovenop zat. Op dagen met veel meetings voel ik het blad een beetje wegglijpen. En dan voel ik me niet goed. Ik ben het liefst op mijn redactie, bezig met ideeën uitwerken."

Hoewel ze aan het begin van haar carrière de hele horoscoop uit haar mouw schudde, noemt Lene Kemps zich geen goede koffiedikkijker. "Ja, de magazinemarkt wordt opgesplitst in niches. Maar ik denk dat er altijd plaats zal zijn voor lijfbladen à la *Flair* en *Libelle*. En voor lifestylebladen à la *Feeling*. Lezen op internet is een ander soort lezen. Op internet zoek je gericht. In een blad kom je dingen tegen waarvan je op het eerste gezicht denkt dat het je niet interesseert. Tot een stuk je verrast. Een blad is beeld, sfeer die je probeert vol te houden van de eerste tot de laatste pagina. Ik geloof dat content in de toekomst *free or fantastic* zal zijn. Internet is

gratis. Wij moeten ervoor zorgen dat we fantastisch zijn."

"Bestel een e-book en ... paf, dat valt binnen op je scherm. Voor mij is dat een veel minder rijke ervaring dan naar een boekhandel gaan en een boek uit het rek te nemen, aan het papier te ruiken en de achterflap te lezen. Hoewel ik misschien een tikje ouderwets ben, denk ik dat mensen niet constant op een scherm willen zitten kijken. *Feeling* is een glossy. Die letterlijke glans is belangrijk: de fotografie, de mooie lay-out, het glanzende papier. Magazines zijn niet gevrijwaard van de problemen waar de krant nu mee wordt geconfronteerd. Maar we maken een ander product. Maar ik geef toe dat ik bang ben van iPad. Als leeservaring ligt het waarschijnlijk het dichtst bij het lezen van een blad. Ik heb er nog geen in handen gehad, maar ik heb – op internet alweer – demonstraties gezien."

"Iets waar ik me kwaad kan in maken, is de verregaande *ver-marketing* van alles. Goede marketing is nodig. Ik heb fantastische product managers die *Feeling* respecteren en het heel goed verkopen. Maar ik maak me kwaad als marketing de overhand krijgt en meer geïnvesteerd wordt in omringende acties dan in het blad en de redactie zelf. Een paar jaar terug was ik met een collega in Portugal. Toen zijn bagage achterbleef, gingen we shoppen in de krantenwinkel. Bij het ene blad kreeg je shampoo, bij het andere tandpasta, bij een derde een handdoek. En we kregen er ook nog bladen bij! (lacht) Ik zag mensen pakketten kopen en de bladen weggooien. Het besef dat journalistieke producten niet meer zijn dan dragers van andere producten deed pijn. Ooit waren we dragers van ideeën en culturele veranderingen."

Klassieke advertenties maken steeds vaker plaats voor product placement. Is het een sluipend gif in de journalistiek? "Natuurlijk. Op het bedrijf hebben we een afdeling community activation. Zij gaan over alle wedstrijden, acties en redactionele integraties. Als hoofdredacteur heb ik een veto. Lifestylebladen doen van nature uit aan product placement. We schrijven over de Lagerfeldcollectie bij H&M en we zijn daar goed in. Als je integer en informierend schrijft, is er geen probleem. Hoewel het een dunne lijn is, vind ik dat we ze altijd goed bewandeld hebben. Je bent verkeerd bezig als je een shampoo in een artikel vernoemt omdat je daarvoor betaald wordt. We staan aan het begin van een proces van vallen en opstaan. Je voelt dat je een deur opent waarop staat: *Redactionele inhoud te koop*. Wat doe ik wanneer een yoghurtmerk mij vraagt of bij een artikel over gezond leven een model met hun potje yoghurt mag staan? Zou ik dat model ook met dat potje yoghurt afbeelden mochten ze er niet voor betalen? Als het antwoord 'nee' is, mag je het niet doen." Tot community activation belt met de melding welk budget aan het potje yoghurt hangt? "Als het niet goed is voor het blad, doe ik het niet. De lezers zijn niet van gisteren."

Tk geloof dat content in de toekomst free or fantastic zal zijn. Internet is gratis. Wij moeten ervoor zorgen dat we fantastisch zijn.'

Damesdubbel

Layla Aerts portretteerde Lene Kemp's 'Ik wil geen fotograaf zijn voor een elite'

"Ik ben vaak verward en merk meestal weinig van de wereld rondom mij. Alleen wanneer ik aan het fotograferen ben, kom ik echt tot rust."

Layla Aerts (32) trok in 2001 de deuren van Sint-Lukas Brussel achter zich dicht. Toen wist ze al lang wat ze wilde doen. "Oorlogsfotografie. Alleen heb ik dat plan licht aangepast. Het is reportagefotografie geworden. Als vrouw word ik niet vaak naar conflictgebieden gestuurd. En ik merk dat ik met de jaren voorzichtiger word. Maar in de praktijk kom ik toch nog op moeilijke plaatsen zoals Jemen, Kosovo of Congo. Ik was nog niet lang afgestudeerd toen ik in Congo was voor een opdracht rond HIV en prostitutie. Ik ben toen niet goed geweest van wat ik daar zag. In een opvangtehuis voor kinderen liepen alleen jongens rond. Toen ik naar de meisjes vroeg, klonk het: 'Ze slapen. Want ze werken 's nachts.' Het was verschrikkelijk: kinderen van vier moesten zich al prostitueren. Maar ik wist dat ik er op mijn plaats was. Want ik kon die wereld goed in beeld brengen."

"Ik moet reizen. Want ik ben zo nieuwsgierig, zie je? Ik lees iets in de krant en wil het met mijn eigen ogen zien. Mensen

sensibiliseren voor de wereld die ze niet kennen. Het is niet omdat je miserie in beeld brengt dat je beelden mensen moeten afstoten. Ik probeer een geportretteerde in zijn waardigheid te laten. In de hoop dat de toeschouwer zich herkent in de mens die hij ziet op de foto en erdoor geraakt wordt. Gruwel stoot mensen af. Ze sluiten zich af omdat ze dat zien als *het andere*, een wereld die niet de hunne is. Zo creëer je afstand. Dat is net het tegenovergestelde van wat ik met mijn werk wil bereiken."

"Beelden over armoede mogen best esthetisch zijn. Ik wil geen clichés bevestigen of medelijden wekken. Ik wil miserie toegankelijk maken, met als doel mensen te raken. Ik weet dat ik iets verwezenlijk met mijn werk. Ook al vraag ik me soms af of ik mensen niet op een betere manier kan helpen dan met beelden. Die vragen komen meestal na het werk. Maar uiteindelijk weet ik dat ik niet meer kan doen dan me achter mijn camera te verstoppen, me te concentreren en goede foto's te maken met respect voor mijn onder-

werp. Soms is het resultaat een foto met veel lagen. Al is er niets mis met een toegankelijke en commerciële foto die uit een sterk beeld bestaat. Ik wil geen fotograaf zijn voor een elite."

(KBr)

(Foto Layla Aerts)

(Foto Layla Aerts)

VERSLAAFD AAN PULP

Elien Delaere

Vrolijk word je niet van de documentaire *Starsuckers* van Chris Atkins. De Britse cineast haalt er zowel de entertainmentindustrie als de aan verpulping lijdende kwaliteitsmedia in onderuit.

Starsuckers werd in Belgische première getoond op 31 maart in Gent, in het kader van een reeks mediadebatten van het Vlaams-Nederlandse cultuurhuis DeBuren. Met de film van Chris Atkins werd alvast een hoop discussiestof aangevoerd. De man weet overigens waarover hij spreekt, hij werkte zelf jarenlang als journalist voor Britse media. Langzaam begon het hem evenwel te dagen dat roddels en weetjes over beroemdheden steeds meer aandacht krijgen. We zijn eraan verslaafd, zo stelde hij vast.

Waarom zijn mensen zo geobsedeerd door beroemdheden?

“Daar zijn verschillende verklaringen voor, maar de sleutel is een soort genetische overlevingsdrang. Eeuwen geleden ontdekten we al dat het kiezen, vereren en kopiëren van een leider de kans op overleven vergroot. Zoveel jaar later zoeken we onze leiders niet langer exclusief in onze nabije omgeving. Neen, we kopiëren het gedrag van personages die we op televisie en in de pers te zien krijgen, ook al zijn die dan totaal gefabriceerd. Er wordt ons verteld om Johnny Depp leuk te vinden en Paris Hilton in het oog te houden, en we doen dat nog ook!”

Via een blik achter de schermen van de entertainment-industrie maakt u het proces van de nieuwsmedia.

“Dat is exact het punt dat ik wil maken. Beroemdheden verhuizen van de achterflap naar de voorpagina. En het zogenaamde serieuze nieuws bevat wereldwijd PR-berichten van sterren en hun management. *It's all about selling*. De entertainmentindustrie neemt de nieuwsmedia over en nieuws wordt verkocht in plaats van verslagen.”

Is er dan geen onderscheid meer tussen populaire media en kwaliteitsmedia?

“Ik denk dat kwaliteitsmedia niet meer bestaan. Dat is zeker zo in Groot-Brittannië en Amerika, die volgens mij verantwoordelijk zijn voor het grootste deel van de problemen. Daar genereren we dit soort nieuws omdat er een ongelofelijk grote vraag naar is. We zuigen verhalen uit onze duim, presenteren ze als nieuws en al snel worden ze wereldwijd opgepikt en gekopieerd. Om dat te bewijzen hebben we trouwens zelf een aantal compleet fictieve verhalen verzonnen en verkocht aan de tabloids. Er zat geen greintje waarheid in, maar de *boekskes* publiceerden de verhalen als nieuwsfeiten. Overal ter wereld werden ze opgepikt. Zo bedachten we een verhaal over Amy Winehouse: haar haren zouden vuur hebben gevat tijdens een feestje. Het verhaal ging de wereld rond en werd zelfs gepubliceerd in de *Times* in India, de grootste krant ter wereld, geschreven door miljoenen mensen.”

Bestaan er dan geen goede journalisten meer?

“Ik denk dat er vooral veel mensen zijn die zichzelf journalist noemen. Het staat op hun visitekaartje en ze gaan naar persconferenties. Maar is dat echt de journalistieke praktijk? Ik weet het niet.”

Zijn mensen toch niet in staat om kritisch te zijn over wat ze lezen en zien? Gaat u niet uit van een te passief publiek?

“Ik denk dat niemand blij is met de omvang die populair nieuws begint aan te nemen. Maar het is een vicieuze cirkel geworden. Omdat mensen behoefte aan sensatie hebben, wordt het overal door het nieuwsnetwerk aangeboden. Het systeem voedt zichzelf. Je kunt beseffen dat je krant vol onzin staat, maar je zal ze wel blijven kopen en lezen. Ik vergelijk het soms met een drugsverslaving. We snakken op dezelfde manier naar weetjes over bekendheden als een junkie naar heroïne.”

U wijst ook de politiek met de vinger.

“De politiek en de entertainmentindustrie hangen samen op een manier die niet vaak publiekelijk besproken wordt. Ook politiek nieuws is geconstrueerd, hoewel het voor spontaan en eerlijk nieuws doorgaat. In Engeland en Amerika veranderen beroemdheden in politici, kijk maar naar Ronald Reagan of Arnold Schwarzenegger. Bovendien gaan politici beroemdheden meer en meer als middel gebruiken om aan populariteit te winnen. Neem nu die grootse evenementen voor het goede doel waarvoor politici en sterren de krachten bundelen: die blijken achteraf steeds contraproductief te zijn, maar het geeft ons een goed gevoel, het doet de beroemdheden geloven dat ze iets nuttig doen en het brengt de politicus meer stemmen op. Mensen vertrouwen nu eenmaal de beroemdheid die de media opvoeren. Als Angelina Jolie je vraagt om iets te doen, dan doe je dat toch. Net daarom halen politici de entertainmentindustrie zo aan.”

Zijn mensen geïnteresseerd in het mediadebat dat u wilt aanzwengelen?

“Dat denk ik wel, ook al moet ik toegeven dat de film zijn succes voor een goed deel juist te danken heeft aan de verslaving aan roem die we juist aanklagen. Hoewel maar een klein deeltje van de film effectief over beroemdheden gaat, was dat voldoende om de aandacht van mensen te prikkelen. *Starsuckers* is intussen in duizenden cinema's in Groot-Brittannië gedraaid, hij wordt getoond in verschillende scholen, wordt uitgezonden op televisie en komt op 12 april uit op dvd.”

Het Vlaams-Nederlands Huis deBuren organiseert een reeks Mediacafé's om het debat over de kwaliteit van de media levendig te houden. Voor programmatie en verslagen kun je terecht op www.deburen.eu, doorklikken op *Mediacafé*. Het volgende café gaat over buitenlandberichtgeving en vindt plaats op 4 mei om 20u30 in de Beursschouwburg (A. Ortsstraat 20-28) te Brussel. Het debat is gratis toegankelijk maar reserveren is verplicht.

Luuk Sengers

Onderzoeksjournalistiek. Researchproces van idee tot verhaal

Lannoo

Mensen zijn altijd geïnteresseerd in goede verhalen. Dat is de basisstelling van waaruit onderzoeksjournalist en docent Luuk Sengers is vertrokken voor dit boek over onderzoeksjournalistiek. De ondertitel - *Researchproces van idee tot verhaal* - zegt precies waar het om draait: een stapsgewijze analyse van hoe je op een idee komt en hoe je dat omzet tot een gestoffeerd verhaal dat ook nog eens lekker wegleest.

Aan het onderzoek zelf wordt uiteraard ruim aandacht geschonken en - hoeft het verbazing? - daarin staan internettechnieken centraal. Een journalist die serieus onderzoek wil doen, moet leren werken met databases, ook al komen nogal wat vakgenoten nog altijd niet verder dan Google. Uitgebreid krijgt de lezer vervolgens uiteengezet hoe het web ineenzit en hoe ermee kan worden gewerkt. Daarbij geeft de auteur technische kennis mee, zonder het dedain van de nerd die met jargon over je heen walst. Integendeel, je wordt als het ware bij de hand genomen en door het labrynt geleid. Een beetje in de sfeer van *alles wat je altijd al wilde weten, maar nooit durfde te vragen*. Google wordt tegen het licht gehouden en begrippen als RSS-reader, feeds, Google alert, Webwatchers, operator, Wayback Machine en Greasemonkey krijg je beetje bij beetje ingelepeld.

Je leert zelfs zoeken op websites waarvan je de taal niet kent of het schrift niet machtig bent. En je leert hoe je de onleesbare informatie alsnog bruikbaar kunt maken. Je krijgt tips voor het zoeken op sociale netwerksites. En aandacht gaat natuurlijk naar het wobbelen, zowel in Nederland als in België. Voor het Belgische luik tekent Marleen Teugels, lector en freelancejournaliste. Het Nederlandse deel heeft Roger Vleugels geschreven, een specialist in openbaarheid van bestuur. Want het boek is weliswaar een product van Sengers, maar het bevat bijdragen van nog elf auteurs. Wim Criel, Roularta's bedrijfsjurist en rechterhand van Rik De Nolf, heeft een hoofdstuk over hoe je je verhaal moet controleren. Want ook dát hoort bij onderzoeksjournalistiek.

In zijn inleiding schuwt Sengers de boude uitspraken niet. Zo vindt hij het niet de taak van de onderzoeksjournalist om louter te informeren, hij moet zijn publiek *helpen*. Hij noemt het voorts een hardnekkig misverstand dat de journalistieke ethiek voorschrijft dat we objectief moeten zijn. En als dan toch objectiviteit wordt nagestreefd in de werkwijze, dan hoeft dat nog geen onpartijdigheid te impliceren. "Die constatering krijgt meer gewicht nu steeds meer serieuze journalisten voor kleine, gespecialiseerde doelgroepen gaan werken, bijvoorbeeld op internet, omdat ze bij de massamedia geen werk meer vinden", zo omarmt Sengers internetprojecten als *Apache* en *De Wereld Morgen*. Jan Blokker, journalistiek monument in Nederland en auteur van het recente boek *Nederlandse journalisten houden niet van journalistiek*, zal hierbij ongetwijfeld naar adem happen. Hij

vindt nu al dat Nederlandse journalisten zich te veel richten op het ventileren van meningen in plaats van het verspreiden van feiten. Laat hem dus vooral geen Belgische kranten onder de ogen krijgen. (ID)

Peter Frans Anthonissen
De media maken de man. Over hoe pers en beeldvorming echt werken
Davidsfonds/Leuven

Peter Frans Anthonissen

De media maken de man. Over hoe pers en beeldvorming echt werken

Davidsfonds/Leuven

In zijn reeks *Kopstukken in Vlaanderen* vroeg het Davidsfonds ook communicatieprofessional Peter Frans Anthonissen om een boekje te schrijven over zijn leven en werk. Anthonissen maakte er deze introductie tot de mediawereld van. De inleiding bevat een autobiografisch portretje, daarna volgen enkele algemene bedenkingen over (de macht van) journalisten. De auteur serveert verder een kort overzicht van de belangrijkste Vlaamse mediahuizen en doet een opmerkelijke poging de journalist en zijn werkmethode te typeren. Zo kunt u zichzelf misschien herkennen in het type van de kille primeurjager, de specialist of de oude rot in het vak. Volgen nog enkele beschouwingen over het gerecht, de politiek en de sport in de media; een klein intermezzo met tips aan bedrijven over crisiscommunicatie; en acht trends voor de toekomst. Al bij al misschien een goed boekje voor wie nog nooit een journalist of een krant van dichtbij heeft gezien, maar voor anderen is er beslist diepgaander werk voorhanden. (MSL)

Tony van der Meulen (red.)

Storm in de media

Uitgeverij Balans / Nederlands Genootschap van Hoofredacteurs

Dat we met de media revolutionaire tijden meemaken, dat wist u. Dat commercialisering, digitalisering en economische crisis lelijk huis houden in ons klassieke mediabestel, *quoi?* Maar wat doen we daar nu aan? Hoe overleven we de crises (meervoud) die ons maar blijven overvallen?

Het Nederlands Genootschap van Hoofredacteurs besloot naar aanleiding van zijn vijftigjarig bestaan zichzelf te ondervragen over een en ander. Het leverde dit verslagboek op. Als uitgangspunt werden tien stellingen geformuleerd, zoals 'Voor kwaliteitsjournalistiek blijven mensen betalen' en 'Jip-en-Janneke-taal uit angst voor het publiek'. Rond elk van die stellingen werden twee hoofredacteurs samengebracht, telkens een voor- en een tegenstander. Om de debatten voldoende fris van de lever te maken, werd er

telkens een jonge, veelbelovende journalist als moderator en tevens rapporteur bijgezet.

Die manier van werken levert hier en daar wel degelijk verse inzichten op. Maar wie diepgravende analyses of eensluidende remedies verwacht, die is eraan voor de moeite. Daarvoor lopen de meningen van de betrokken hoofredacteurs dikwijls te ver uiteen. Overigens mist dit boek - door het al te frisgroene karakter van de co-auteurs? - ook wel wat diepgang. (PD)

Cass R. Sunstein

Geruchten. Hoe ze zich verspreiden & waarom we ze geloven

Business Contact

Dit boek is geschreven door het hoofd van het *White House Office of Information and Regulatory Affairs*. Toch niet de eerste de beste zou je zeggen. Nochtans is zijn uiteenzetting over waarom – vooral negatieve – geruchten zich zo snel kunnen verspreiden weinig opzienbarend. Natuurlijk kan het geen kwaad de dingen eens helder op een rijtje te zetten, en daar slaagt Sunstein ook in. Hij legt uit welke mechanismen ervoor zorgen dat geruchten zo vaak geloofd worden en baseert zich daarbij op wetenschappelijke studies. Twee hoofdstukken zijn gewijd aan privacy en de vrijheid van meningsuiting. Vooral die vrijheid maakt het moeilijk de verspreiding van geruchten tegen te gaan, zegt Sunstein, maar tegelijkertijd vormt ze de basis van de democratie en mag er dus niet aan worden geraakt. Toch pleit de auteur voor iets meer regulering in de (Amerikaanse) wetgeving om al te schadelijke gevolgen te voorkomen, al is het niet helemaal duidelijk hoe hij dat dan concreet wil maken. **(MSL)**

Koen Verstraeten

Het Ibrahim comité

Houtekiet

Als journalist Harry Witters naar Canada trekt voor de begrafenis van zijn vader, die hij sinds zijn kindertijd niet meer heeft gezien, ontdekt hij dat die niet louter op eigen kracht een bekend en gerespecteerd onderzoeksjournalist was geworden. De wereldprimeurs, die hem zijn roem en rijkdom brachten, werden hem ingefluisterd door kopstukken van enkele belangrijke katholieke groeperingen. Die willen nu Harry voor hun karretje spannen. Die gaat er eerst met

plezier op in, maar raakt zo hoe langer hoe meer verstrikt in een netwerk waarvan de reikwijdte niet te schatten valt. Harry begint zelfs voor zijn leven te vrezen als hij op onderzoek gaat in een abdij in Duitsland, waar een ultrageheime samenkomst plaatsvindt van vertegenwoordigers van alle christelijke tradities.

De roman is vrij vlot geschreven en tracht, tussen het spionageverhaal door, ook de vraag te stellen of de waarheid altijd aan het licht gebracht moet worden, en ook als dat ten koste gaat van mensenlevens. Toch blijft het allemaal wat oppervlakkig. En sommige plotwendingen zijn zo onwaarschijnlijk dat het niet voor elke lezer evident zal zijn om mee te gaan in de gedachtewereld van de schrijver. **(MSL)**

Mia Doornaert

De frivole vertwijfeling. Een weerbarstige kijk op de wereld

Lannoo

Vreemd genoeg heeft de succesvolle journaliste Mia Doornaert nooit eerder een boek uitgebracht. Pas na haar afscheid als redactrice van *De Standaard* heeft ze nu een eerste boek uit. Het bundelt vier essays die voornamelijk gaan over de westerse houding tegenover moslims, Europa en de verworven vrijheden van de democratie. Ze verdedigt haar mening met verve en met boeiende argumenten. Ze deinst er niet voor terug op gevoelige tenen te trappen, zeker als het gaat over de integratie van moslims in onze westerse maatschappij. Op die manier brengt ze wel leven in een debat dat al te vaak strandt in dooddoeners, waar niemand nog iets tegenin durft te brengen. Jammer is dat een twintigtal eerder verschenen columns over dezelfde onderwerpen is toegevoegd om het boekje wat aan te dikken, waardoor de lezer zich door te veel herhalingen van dezelfde argumenten moet worstelen.

(MSL)

Vademecum voor freelancers

Het **Vademecum voor zelfstandige journalisten** is weer helemaal bij de tijd gebracht. Dat konden VVJ-leden al merken op onze website www.journalist.be. Maar nu is het vademecum ook weer in boekvorm gedrukt. En wat meer is: dankzij drie sponsors kunnen we de zelfstandigen onder de VVJ-leden gratis een exemplaar aanbieden.

Wat moet u hiervoor doen? Stuur ons een mailtje (info@journalist.be) met in het onderwerpveld: **Vademecum 2010**, en in de mail zelf: uw naam, uw erkenningsnummer of VVJ-nummer en het adres waar het handboek naartoe moet worden gestuurd.

Niet-leden kunnen het vademecum bestellen bij de VVJ of bij de uitgever (info@mijnwetboek.be) à rato van € 50,00 per exemplaar.

Het VVJ-secretariaat

De deadline voorbij

'VROEGER WAS ALLES BETER'

Een estafettecolumn van
Indra Dewitte

U kent ze wel, de mensen die te pas en ten onpas beweren dat het vroeger zoveel beter was. Ook journalisten hebben daar een handje van weg. Het is natuurlijk trendy om zo te denken. Het geeft je instant *sérieux*, je maakt meteen duidelijk dat jij niet hoort bij de bende idioten die nu in de journalistiek is getuimeld. En eerlijk gezegd, ik ben er zelf ook niet altijd vies van, van zo'n uitspraken. Het is zo makkelijk, mijnheer.

Maar kom, de camera's draaien niet, de micro's staan uit. Vrienden onder elkaar. U gaat me toch niet zeggen dat u die onzin écht gelooft? Laat me uw geheugen even opruimen. Dit is wat ik vond na het intikken van de trefwoorden '20 jaar Zevende dag' in onze onvolprezen VRT-archiefdatabank.

Bij de eerste uitzending krijg ik meteen het minzame gelaat van Tony Van den Bosch op het scherm. Een anker van vroeger! Een 'degelijke', zoals ze nu niet meer te vinden zijn! Ik meld er meteen bij dat ik de goede man niet persoonlijk heb gekend. Maar één ding zie je toch meteen: Tony kan niet worden verdacht van enige lichtvoetigheid, laat staan van frivoliteit op het scherm. Groot is dan ook mijn verbazing als ik de behandelde onderwerpen zie: een item over het Antwerps woordenboek, Bob Mendes die met zijn nieuwe boek het publiek ervan wil overtuigen dat vooral intellectuelen thrillers lezen, een groep trouwlustigen die zich samen laten ringen in Amerika – op muziek van Chris Isaak nog wel – en ergens tussenin, alsof het niks is, een loeizware Britse spot over kindermisbruik en – mishandeling, mét bijhorend gesprek in de studio. Alstublieft. Er zijn er die voor minder buiten vliegen vandaag.

Toeval, hoor ik één van u een beetje hysterisch gillen. Misschien. Op naar de volgende test. Uitzending twee. Ha, Geertje De Ceuleneer. Mijn goede en onvolprezen radiocollega met de gouden stem.. Deze uitzending zal wel zwart op wit bewijzen dat het vroeger beter was. Geertje: "Laten we beginnen bij een burenruzie in Tielt. De stadsbeiaardier en een restauranthouder willen beiden hun klanten verzorgen. Maar dat botst.

Beiaardier Van Malen speelt te luid en te dikwijls en moest voor de vrederechter verschijnen. Waarop Van Malen restaurateur Callens voor de correctionele rechtbank daagt wegens laster en eerroof. We hebben hen beiden uitgenodigd."

Huh? Het openingsitem over een burenruzie? Als wij daar mee afkomen, komt onze eindredacteur, geflankeerd door de drie hoofdredacteurs en Piet van Roe, onze hele redactie persoonlijk lijfstraffen!

Geertje: "Mijnheer Callens, hoeveel minuten speelt mijnheer Van Malen?" Ineens begint een stevig beiaardconcert door de studio te dreunen, midden in de openingsvraag! Arme regisseur, denk ik, die gaat onder zijn voeten krijgen. Maar nee, het gesprek gaat gewoon verder, de beiaard ook.

Geertje: "Klinkt het ongeveer zo?"

Restauranthouder Callens: "Het klinkt nog een beetje luider."

Geertje: "Nog luider?"

Callens: "Dan wat ik hier hoor hé."

Midden in zijn volgende zin wordt de volumeknop nog ettelijke decibels hoger gezet.

Waarop Geertje: "Zo dan?"

Callens: (*probeert boven het lawaai uit te komen*) "... als de culturele raad..." (*schreeuwt nu*) "misschien begint het er nu al op te lijken!"

Geertje: "Ik probeer me maar voor te stellen hoe erg het uiteindelijk is."

Callens: "... het stadsbestuur als de culturele raad volledig aan mijn kant staan."

Geertje: "Jaja."

En dan pas stopt die verschrikkelijke pokkeherrie in de studio. Vroeger was het inderdaad anders, besluit ik. Maar beter?

Er zijn natuurlijk iconen van vroeger die ze nu niet meer maken. Martine Tanghe, Jan Becaus, Siegfried Bracke, onze eigen Alain Coninx... Al vraag ik me nu ineens af of die eigenlijk bij vroeger horen of bij nu? Meer bij nu, veronderstel ik, en dus bewijzen ze mijn thesis dat het vandaag beter is.

Onlangs zat ik aan tafel met Leo Stoops. Nog meer specialist justitie dan specialist vrouwelijk schoon, en dat wil wat zeggen. "Vroeger ging het zo", vertelde Leo, "na twee weken presenteerde je het journaal, en als we als journalist bezig waren, zaten we met z'n tweeën te wachten tot er wat uit de muur kwam (lees: binnenkwam via de telexen). Daar maakten we dan een stuk over."

Als ik dan kijk naar de professionaliteit van de nieuwsdienst vandaag, dan stel

ik toch vast dat er vandaag meer over de programma's wordt nagedacht. Oké, er is minder luxe, en we moeten te veel besparen naar mijn goesting. Maar we weten verdomd goed met wiens geld we (hard) werken: met dat van de belastingbetaler in tijden van crisis.

Voor volgende keer draag ik deze column over aan Greet Naegels, eindredacteur van Phara.

(Foto BelgaPictures)

Ook journalisten die werken met een interimstatuut hebben recht op het **aanvullende journalistenpensioen**. Dat veronderstelt dan wel dat hun werkgever – in dit geval het uitzendkantoor – de gepaste aanvullende sociale pensioenbijdragen betaalt. De VVJ lanceert opnieuw een oproep aan mediahuizen en interimkantoren om deze wettelijke verplichting strikt na te komen.

Parallel hiermee vraagt de VVJ ook alle betrokken **journalisten-interimkrachten** zelf om op hun loonfiches na te gaan of de gepaste pensioenbijdragen worden betaald. Wie merkt dat dit niet het geval is, wordt verzocht onmiddellijk het VVJ-secretariaat te contacteren (info@journalist.be).

De **Raad voor de Journalistiek** heeft een deontologische regel bepaald over het betalen voor informatie. De VVJ had de Raad hierom verzocht nadat hoofdredacteurs van *Dag Allemaal* en *Story* zich openlijk tot deze praktijken hadden bekend.

Voor informatie wordt niet betaald, zo bevestigt de Raad voor de Journalistiek de klassieke regel. Eén uitzondering weliswaar: "Enkel voor de exclusiviteit van beeldmateriaal en interviews kan worden betaald op voorwaarde dat dit de vrije nieuwsgaring niet in het gedrang brengt."

De Raad voor de Journalistiek heeft zopas ook zijn **jaarverslag 2009** gepubliceerd – zie www.rvdj.be. Daaruit blijkt een gevoelige stijging van het aantal klachten: 45 tegenover 35 in 2008. Twee derde van de klachten had, zoals vorige jaren, te maken met onzorgvuldige berichtgeving. En opnieuw kwamen klachten over beweerd schending van de privacy op de tweede plaats.

Een kleine helft van de klachten werd in 2009 afgehandeld met een minnelijke regeling tussen de klager en het betrokken medium na tussenkomst van ombudsman **Flip Voets**. Ruim de helft van de dossiers eindigde met een uitspraak van de Raad. In die laatste categorie zijn er zowat evenveel verwerpingen van de klacht als dat er een schending van de journalistieke beroepsethiek werd vastgesteld.

Oproep: in december 2010 worden alle mandaten in de **Raad voor de Journalistiek** voor een nieuwe periode van vier jaar ingevuld. De VVJ duidt dan opnieuw vijf effectieve en vijf plaatsvervangende leden-journalisten aan, samen met drie effectieve en drie

plaatsvervangende externe deskundigen. Geïnteresseerden kunnen zich aandienen op het VVJ-secretariaat.

Pieter Knapen is na 22 jaar dienst bij de VRT communicatiedirecteur van de KULeuven geworden. Pieter begon zijn journalistieke loopbaan bij de radionieuwsdienst van de VRT. In 2006 werd hij algemeen hoofdredacteur. Sinds 2009 was hij kwaliteitsmanager van de omroep.

In de Raad voor de Journalistiek wordt Pieter vervangen door **Koen Wauters**, chef Binnenland van de VRT-redactie. In de ondersteunende vzw van de Raad voor de Journalistiek neemt **Liesbet Vrieman** zijn zitje over.

Ook **Alex Fordyn**, tot voor kort directeur van de VDP (koepel van Vlaamse dagbladuitgevers), moest in de Raad voor de Journalistiek worden vervangen. De nieuwe VDP-directeur **Patrick Lacroix** neemt zijn plaats in in de eigenlijke Raad, **Sandrien Mampaey** (juriste VDP) vervangt hem in de ondersteunende vzw.

Philippe Truyts, journalist bij *Het Laatste Nieuws/De Nieuwe Gazet*, waar hij ook VVJ-redactieafgevaardigde is, maakt zijn debuut als jeugdauteur. Hij werkte daarvoor samen met Ronald Verheyen, die eerder al jeugdromans schreef. *Gebeten*, is de titel van het boek dat uitgegeven is bij Kramat.

Journalisten met **koerskriebels** kunnen op 1 mei aan de slag in Erwetegem, gehucht van Zottegem in volle Vlaamse Ardennen. Naast andere koersen wordt er ook een Vlaamse wielervedstrijd voor politici en persmensen georganiseerd. Info en inschrijvingen op www.erwetegem.be.

Kristof Clerix heeft de Belgische editie gewonnen van de *European Young Journalist Award*, een Europese persprijs voor jonge journalisten die over de uitbreiding van de EU publiceren. Kristof won met zijn artikel 'De Balkan isoleren is geen optie', verschenen in *Mo**. Voor meer informatie: www.EU-journalist-award.eu

De Europese Federatie van Journalisten (EFJ) hield zopas haar jaarlijkse congres in Istanbul, zij het met flink uitgedunde delegaties ten gevolge van de aswolk die de Eyjafallajökull in het luchtruim spoot. Niettemin koos de EFJ een nieuw bestuur, dat zoals de voorbije vier jaar weer wordt geleid door de Zweed Arne König en onze eigen, voormalig AVBB-voorzitter, **Philippe Leruth**.

De EFJ buigt zich momenteel ook over

een mogelijke Europese **definitie van 'journalist(iek)'**. De bedoeling is een aanknopingspunt te vinden voor speciale werkfaciliteiten zoals perskaarten en het recht op bronnengeheim. Een van de modellen die op tafel ligt, is dat van de Belgische beroepsjournalist zoals die in de wet van 1963 wordt omschreven.

Uitgeverij **Politeia** kent op zowel haar Justitierepertoire als haar Politie repertoire een journalistenkorting toe. Beide publicaties – met voor redacties ongetwijfeld zeer nuttige informatie – zijn door VVJ-leden te krijgen voor 29 euro (i.p.v. 47). Alle info op www.politeia.be.

Lut Buyck (ex-*Weekend Knack*, ex-hoofdredacteur *Elle België*) is sinds half april aan het werk als communicatiemanager bij de Algemene Pharmaceutische Bond (APB).

Bart De Rauw (ex-nieuwsmanager *Metro*, ex-*De Morgen*) is chef online geworden bij *Gazet van Antwerpen*.

En **Mieke Lowette** is weg bij TV Brussel na een conflict over werkdruk en arbeidsvoorwaarden. Het pleit niet voor de bazen van de Brusselse regionale omroep dat ze er niet in geslaagd zijn Mieke aan boord van de redactie te houden.

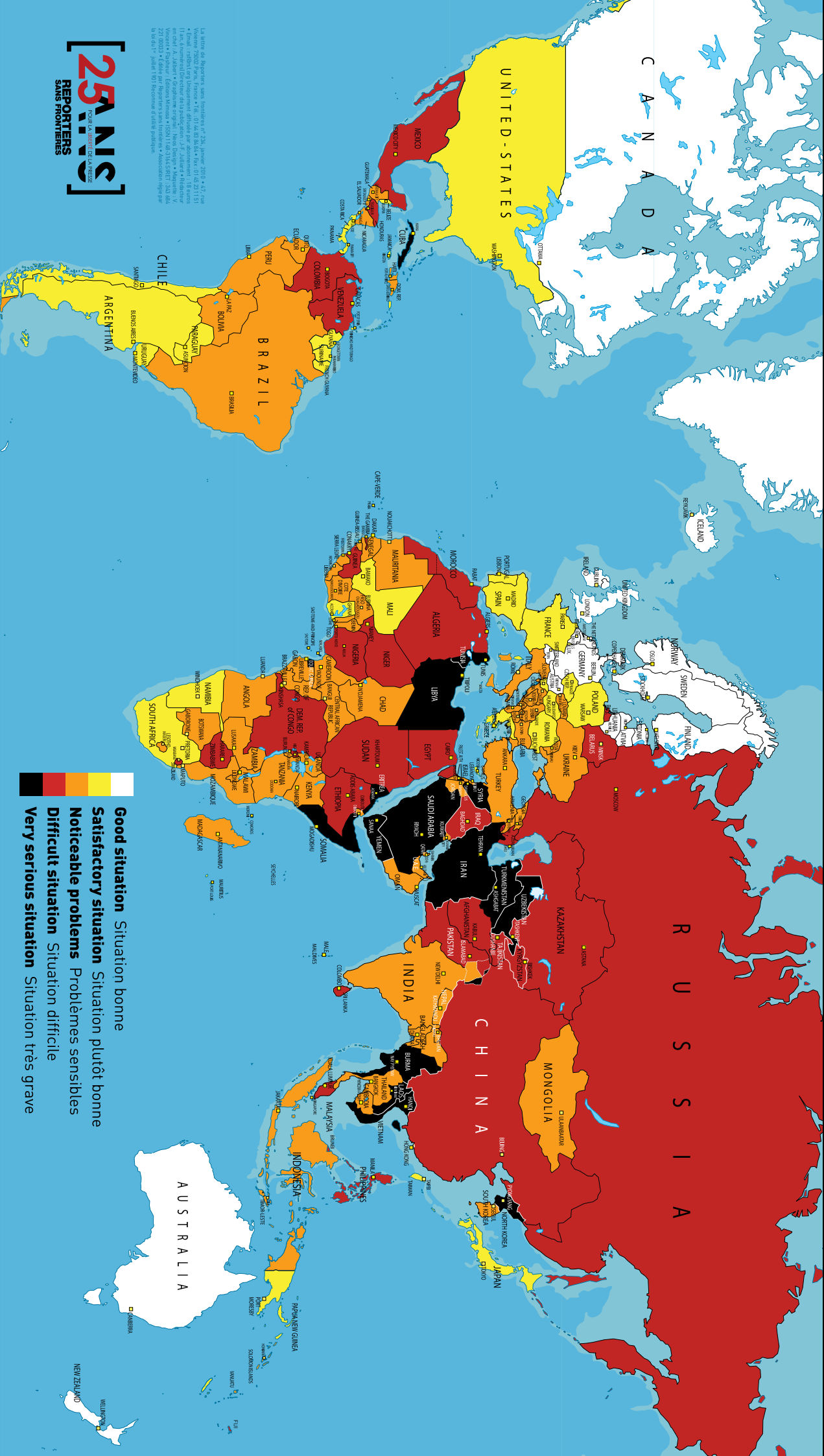
Naar aanleiding van de werelddag van de Persvrijheid op 3 mei, vindt op donderdag 29 april van 9u30 tot 11u30 in het Brusselse IPC (Residence Palace) een rondetafel plaats over **antiterorismebeleid en persvrijheid**. Met vertegenwoordigers van bevoegde Europese instellingen en journalistenbonden. Iedereen welkom.

Het **parket van Dendermonde** heeft een boycot van drie maanden uitgevaardigd tegen de lokale perscorrespondenten van *Het Laatste Nieuws* en *VTM*. Zij hoeven in die periode geen contact meer op te nemen met de parketwoordvoerder voor aanvullende informatie of interviews.

Het parket stoort zich mateloos aan de berichtgeving in *HLN* en op *VTM* over de zaak-Kim De Gelder. Berichtgeving die manifest foutief zou zijn en bovendien het gerechtelijk onderzoek schaadt, aldus procureur Du Four.

De VVJ protesteerde al tegen de **persboycot**, te meer omdat de geviseerde lokale correspondenten met de geïllustreerde berichtgeving niets te maken hebben.

FREEDOM OF THE PRESS WORLDWIDE IN 2010

- Good situation** Situation bonne
- Satisfactory situation** Situation plutôt bonne
- Noticeable problems** Problèmes sensibles
- Difficult situation** Situation difficile
- Very serious situation** Situation très grave

[25 ANS]
 25 ANS À L'ARRIVÉE DE LA PRESSE
 REPORTERS
 SANS FRONTIÈRES

La lettre de Reporters sans frontières n° 724, janvier 2010 • 42 rue
 Vivienne 75002 Paris, France • Tél. 01 46 83 80 84 • Fax 01 46 21 11 51
 E-mail: rsf@rsf.org • Internet: www.rsf.org • Site en français: www.rsf.org/fr
 Site en anglais: www.rsf.org/en • Site en espagnol: www.rsf.org/es
 Site en arabe: www.rsf.org/ar • Site en chinois: www.rsf.org/cn
 Site en japonais: www.rsf.org/jp • Site en vietnamien: www.rsf.org/vn
 Site en russe: www.rsf.org/ru • Site en ukrainien: www.rsf.org/ua
 Site en vietnamien: www.rsf.org/vn • Site en vietnamien: www.rsf.org/vn
 Site en vietnamien: www.rsf.org/vn • Site en vietnamien: www.rsf.org/vn

LA LIBERTÉ DE LA PRESSE DANS LE MONDE EN 2010